

ปากบอนเพราะปากละมะพร้าว

ย

ราชัน กาญจนะวณิข

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบของจอมพลแปลกย พิบูลสงคราม มาเป็นการปกครองภายใต้ระบบของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์แล้ว ผมได้มีโอกาสพบ นักธรณีวิทยาชาวอเมริกันคนหนึ่ง ซึ่งมีอายุมากกว่าผมย 3-4 ปีย เขาชื่อเกรแฮมซึ่งเป็นชาวต่างชาติคนหนึ่ง ที่ผมและชาวภูเก็ตรักใคร่ชอบพอเพราะเป็นคนที่ดีคบหาสมาคมได้กับคนทุกชั้น

เกรแฮมทำงานอยู่กับบริษัทอเมริกันบริษัทหนึ่ง ซึ่งได้รับการติดต่อให้เข้ามาลงทุนในการสำรวจทำเหมืองแร่และถลุงดีบุกในประเทศไทยในยุคนั้น โดยได้รับสิทธิพิเศษบางประการในการสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในทะเลย เมื่อเกิดสงครามในภาคแปซิฟิกย กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เปิดฉากโจมตีฐานทัพเรืออเมริกันที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ ในปีย พ.ศ. 2484ย นั้นเกรแฮมได้ศึกษาจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยซัทเทิร์น แคลิฟอร์เนียย ที่ลอสแอนเจลิสไปแล้ว และได้ไปเริ่มงานในอเมริกากลางย และประเทศฟิลิปปินส์ย เกรแฮมจึงโชคดีที่ต้องถูกญี่ปุ่นควบคุมตัวไว้เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าไปในฟิลิปปินส์

ย

เกรแฮมย และเพ็กกีภรรยา มีนิสัยชอบอ้อมอวยย ช่วยเหลือและเห็นใจคนทั่วไปจึงมีเพื่อนฝูงมากย ทั้งในหมู่ชาวต่างประเทศและคนไทยย นอกจากการทำงานที่ภูเก็ตรแล้ว ในช่วงหลัง ๆ เกรแฮมถูกย้ายเข้ากรุงเทพฯย และมาเช่าอพาร์ทเมนต์อยู่ที่อาคารแห่งหนึ่งในซอยทองหล่อย หรือที่เรียกกันว่าย สุขุมวิท 55ย ครั้งหนึ่งผมกำหนดจะเข้ามาทำธุระในกรุงเทพฯย และจะพักอยู่ประมาณย 2ย สัปดาห์ย ซึ่งปกติผมมักจะไปโรงแรมเอราวัณเป็นที่พัก เพราะคณะกรรมการบริษัทเจ้าของโรงแรมลดราคาให้เป็นพิเศษย แต่ในครั้งนั้นเกรแฮมบอกว่าเขาและครอบครัวจะเดินทางกลับสหรัฐอเมริกาไปพักก่อนย จึงขอเชิญให้ผมและครอบครัวไปใช้อพาร์ทเมนต์ของเขาซึ่งมีคนทำความสะอาดและทำอาหารอยู่พร้อมย เมื่อได้รับเชิญจากเพื่อนด้วยความจริงใจย ผมจึงตกลงรับปากว่าจะเข้าไปพักที่บ้านของเกรแฮมย เมื่อใกล้จะถึงกำหนดวันที่เกรแฮมจะเดินทางไปพักร้อนในสหรัฐอเมริกาย ทางเจ้าของอพาร์ทเมนต์ก็ได้แจ้งให้เกรแฮมทราบว่าย อาคารที่เกรแฮมเช่าอยู่นั้น มีข้อกำหนดห้ามมิให้คนไทยเข้าไปเช่าหรือพักอาศัยอยู่ย แม้แต่คนรับใช้ก็ให้เดินทางกลับในเวลาค่ำคืนย ข้อกำหนดพิสดารนี้ทำให้เกรแฮมไม่สบายใจมากย ที่เขาเองเป็นคนต่างชาติยังยินดียต้อนรับคนไทยยิ่งกว่าคนไทยที่เป็นเจ้าของอาคารเสียอีกย อย่างไรก็ตามย อย่างไรก็ตามย เมื่อทางฝ่ายเจ้าของอาคารซึ่งมีน้องชายเป็นเพื่อนกับน้องของผมย ทราบว่าเพื่อนของเกรแฮมที่จะมาพักในอาคารนั้นย คือย ผมและครอบครัวย เขาก็ยินดีที่จะยกเว้นข้อบังคับพิสดารนั้นเสียย ผมนั้นทราบดีว่าที่เจ้าของอาคารหลายแห่งในกรุงเทพฯย รังเกียจคนไทยด้วยกันย เพราะคงมีคนไทยบางคนทำให้ผู้อื่น ๆ เกิดความรำคาญต่าง ๆ นานามาแล้ว

ครั้งหนึ่งผมเคยพาครอบครัวเดินทางโดยรถยนต์ย จากสนามบินกรุงเทพฯย ในประเทศออสเตรเลียไปค้างที่เมืองเซนต์วาลเลนตินย (ST. VALENTIN)ย ริมแม่น้ำดานูปย เมื่อตื่นเช้าจะออกเดินทางต่อย พนักงานโรงแรมขอค้นกระเป๋าของลูกสาวของผมย โดยอ้างว่าผ้าเช็ดตัวของโรงแรมหายย ลูกสาวของผมทั้งสองคนตอบว่าพนักงานโรงแรมว่าผ้าเช็ดตัวของโรงแรมเก่าคู่มั้ยได้ย ไม่มีใครขโมยยแน่ ๆย ต่อมาภรรยาผมทนไม่ได้จึงต้องนำตัวพนักงานโรงแรมไปดูที่ห้องย ก็ปรากฏว่าผ้าเช็ดตัวเก่า ๆ ของโรงแรมยังคงอยู่ในที่เก็บผ้าย พนักงานโรงแรมจึงขอภัยและอธิบายว่าไม่ค่อยได้เห็นคนอาบน้ำใช้ผ้าเช็ดตัวตั้งแต่เช้าย พนักงานโรงแรมอาจเห็นเราเป็นคนไทยเลยพลอยเข้าใจว่าคนไทยมีนิสัยไม่ค่อยเก็บของคนอื่นไปใช้เป็นส่วนตัวย โรงแรมในออสเตรเลียที่ดีมีพนักงานที่สามารถถกมีย ถ้างลองแม่น้ำดานูปลงไปอีกไม่ไกลก็จะถึงเมืองย DURNSTEINY ซึ่งมีปราสาทเดิมที่ใช้เป็นที่กักกันพระเจ้าริชาร์ดที่ 1ย หัวใจสิงห์ (COEUR DE LION)ย ได้กลับกลายมาเป็นปราสาทใหม่ที่ตั้งโรงแรมชั้นหนึ่งทั้งที่พักและบริการ

เกรแฮมเคยสารภาพกับผมว่าย เขามีนิสัยเสียอยู่ข้อหนึ่งย คือชอบรับประทานอาหารไทยมากย จึงมีน้ำหนักมากผิดปกติย แต่ข้อที่สำคัญก็คือย เกรแฮมชอบรับประทานมะพร้าวสังขยา และชอบที่ปากละมะพร้าวสังขยาเป็นพิเศษย คนไทยมักจะห้ามเด็ก ๆ ว่าอย่ารับประทานปากละมะพร้าวสังขยา เพราะจะทำให้ปากบอนย เมื่อผมเตือนมิให้รับประทานปากละมะพร้าวย เกรแฮมกลับเล่าให้ผมฟังว่าย เนื่องจากบริษัทที่เขาทำงานอยู่ ได้รับสิทธิพิเศษบางประการย ในการเข้ามาทำการสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในทะเลในไทยย ทางบริษัทจึงมีข้อตกลงกับรัฐมนตรีบางคนย ที่จะต้องจ่ายเงินพิเศษให้ย และเกรแฮมเองก็รู้สึกอึดอัดใจเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเดินทางเข้ากรุงเทพฯย เป็นประจำเพื่อติดพบกับข้าราชการผู้ใหญ่ผู้ซึ่งเป็นเพื่อนของผมเองย ที่ภักตาคาซังผู้ย ที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ย ในระหว่างการรับประทานอาหารกลางวันเป็นประจำเช่นนั้นย ทั้งเกรแฮมและข้าราชการผู้ใหญ่ก็นัดเข้าห้องน้ำพร้อมกันและใช้ส้วมที่อยู่ติดกันย และเกรแฮมก็จะส่งซองใหญ่ใส่เงินสดย สอดเข้าไปยังห้องส้วมข้าง ๆย โดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่เห็นหน้าเห็นตาซึ่งกันและกัน

เกรแฮมอธิบายว่าย ทางบริษัทอเมริกันย ถือเสียว่าการกระทำเช่นนั้นย เป็นประเพณีของไทยย และเมื่อบริษัทอเมริกันเข้ามาทำงานในประเทศไทย

ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย หรือที่เรียกกันว่า เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม

ผมไม่อาจสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเช่นนี้จะนโยบายของบริษัทอเมริกัน ส่วนมากหรือไม่
และจะต่างกับบริษัทอังกฤษที่ผมรู้จักและที่เขายึดมั่นในประเพณีของตน เพราะผมมีประสบการณ์ไม่เพียงพอที่จะสามารถสรุปดังนั้นได้
แต่ผมก็เห็นใจทั้งเพื่อนชาวอเมริกันและชาวไทยที่ต้องปฏิบัติเช่นนั้น และดีใจที่ผมไม่ต้องทำงานภายใต้ระบบเช่นนั้น

ในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายใหม่ซึ่งห้ามมิให้บริษัทอเมริกันที่ไปดำเนินงานในต่างประเทศ ให้สินบนแก่ผู้ใด ถ้าฝ่าฝืนจะถูกลงโทษถึงขั้นจำคุก